

Bespreekstuk Pachtbeleid gemeente Bergeijk

29 augustus 2021

Te bespreken in de commissie Grondgebiedzaken van 14 september 2021

Vorbereiding bespreekstuk door fractie GroenLinks-PvdA Bergeijk

Inleiding

De fractie van GroenLinks-PvdA heeft de afgelopen jaren meermaals gevraagd het gemeentelijke pachtbeleid uit 2007 te evalueren en te moderniseren. Tot nu was de reactie van het college telkens dat we wachten op de nieuwe pachtwet en voorlopig zelf niets moeten willen aanpassen. Onlangs echter hebben alle fracties er mee ingestemd dat we met elkaar in gesprek gaan over het pachtbeleid. Wat GroenLinks-PvdA betreft een goede stap, waarvoor we de andere fracties danken.

Ter toelichting uit RIB 18 december 2018:

In 2007 heeft u, de raad, het gemeentelijk pachtbeleid vastgesteld. Dit gebeurde vrijwel tegelijkertijd met de nieuwe pachtwet. Sinds die tijd zijn er vele ontwikkelingen geweest in de landbouw en is er veel wetgeving bijgekomen en aangepast, echter niet (in) de pachtwet. Deze is nog altijd ongewijzigd. Wel wordt elk jaar het pachtprizenbesluit door onze minister aangepast. Dit pachtprizenbesluit verplicht verpachters om conform de opgave van de minister de pachtprizen aan te passen. Deze pachttoetsing geldt voor reguliere pachtcontracten en wordt ook door ons jaarlijks opgevolgd. De prijstoets geldt dus niet voor de geliberaliseerde pachtovereenkomsten (contracten van 1 t/m 6 jaar). Hiervoor is gemeentelijke beleidsvrijheid van toepassing wat onder andere de hoogte van de pachtprijs en de duur van de overeenkomst betreft.

Al ingevoerde wijzigingen

We zien dat de gemeente al een aantal goede stappen heeft gezet. Zo zien we dat de gemeente in 2019 is gestart met een pilot voor het aanleggen van bloemen- en kruidenrijke akkerranden langs diverse gemeentelijke landbouwpercelen. Dit in ruil voor korting op de pachtprijs. In 2022 wil het college de pilot evalueren en de raad meenemen over het mogelijke vervolg hiervan. Tegelijkertijd met deze pilot is de verplichting opgelegd om na de oogst van het gewas (ongeacht welk gewas) een zogenaamd vanggewas of groenbemester te zaaien, zodat het perceel in het najaar en winter niet braak komt te liggen. Dit komt de kwaliteit van de bodem ten goede en daardoor ook de (bodem)biodiversiteit. Ook is tegelijk met de pilot van bloem- en kruidenrijke randen een verbod van gebruik van glyfosaat houdende middelen op deze randen gestart. De verplichting is sinds begin 2021 uitgebreid naar al de 1-jarig te verpachten gronden. Dit betekent dus dat het niet meer is toegestaan om glyfosaat houdende middelen te gebruiken op de gemeentelijke pachtgronden die 1-jarig worden verpacht. Dit betreft in 2021 ongeveer 220 hectare. Dit verbod zal worden uitgebreid naar de 6-jrs geliberaliseerde pachtgronden, zodra de contractherziening daar mogelijkheden voor biedt (op dit moment is het juridisch is het niet mogelijk om dit verbod uit te breiden naar de reguliere verpachte gronden), zo schrijft het college. Daarnaast heeft de raad middelen beschikbaar gesteld voor de aanleg van 'vogelakkers' op gemeentelijke pachtpercelen. Voor het tweede jaar op rij zijn een zevental percelen (totaal ca. 5 ha.) uit de gemeentelijke pachtadministratie gehaald, niet meer

bemest en ingericht en ingezaaid met een zadenmengsel t.b.v. een vogelakker (Bron: informatie 22 april 2021, als antwoord op schriftelijke vragen).

We hebben ook kunnen lezen dat er op aangewezen geliberaliseerde pachtpercelen aanvullende voorwaarden worden opgelegd, echter zonder dat daar een korting op de pacht prijs tegenover staat zoals bij aanbrengen van bloemen- en kruidenrijke randen wel het geval is. Deze voorwaarden zijn:

- Beperking van de teelt van aardappelen waardoor minder kans op ziektes ontstaat (max. 1x aardappelteelt op een pachtperceel per 5 jaar);
- Na elke teelt dient een volg-/rustgewas of groenbemesters ingezaaid te worden (evt. in combinatie met een diepwortelend gewas) t.b.v. het tegengaan van erosie en bodemverdichting;
- In plaats van drijfmest mag alleen ruige mest toegepast worden;
- Geen akkerbouwmatige teelt op percelen aan een waterloop, maar alleen grasland toestaan;
- Toepassen van vroege gewassen i.c.m. met volg-/rustgewas of groenbemester (bron: RIB 18 december 2018)

Visie ZLTO

De vraag is hoe we de Bergeijkse agrariërs kunnen helpen een verdere omslag te maken naar een meer biologische- en kringlooplandbouw. In de toekomstvisie van ZLTO Bergeijk wordt onder andere aangegeven dat men graag wil dat er duidelijke afspraken met hen gemaakt worden, dat men geholpen wil worden om nieuwe kansen te benutten, graag de kans wil krijgen om gronden in beekdalen te beheren en dat men kansen ziet om te investeren in verbetering van de bodem als men meerjarig kan pachten. Agrariërs zouden met een ander pachtbeleid de keuze kunnen maken voor een ander soort bouwplan, waarbij rust- en oogstgewassen elkaar afwisselen en daarmee de biodiversiteit wordt bevorderd. Wanneer de grondgebruiker de zekerheid heeft dat hij de grond gedurende een langere periode in gebruik kan hebben (in plaats van slechts één jaar), is deze intrinsiek gemotiveerd om zorg te dragen voor de bodem. Ook wordt geschreven dat men wil werken aan bewustwording bij de leden over het gebruik van glyfosaat en het maken van andere keuzes in de bedrijfsvoering waarmee gebruik van glyfosaat sterk wordt beperkt (bron: Landbouwvisie ZLTO Bergeijk, 2021).

De fractie GroenLinks-PvdA is blij met de visie van ZLTO Bergeijk en het voornemen het gebruik van glyfosaat sterk te verminderen.

Raadsinformatieavond 13 juli 2021

Tijdens de raadsinformatieavond over de Omgevingsvisie op 13 juli 2021 waren de aanwezige raads- en commissieleden van alle fracties vrijwel eensgezind (15 of 16 van de 16 uitgebrachte stemmen) over de onderstaande stellingen:

- Er is ruimte voor ontwikkeling van biologische en kringlooplandbouw
- Meerjarige pacht van landbouwgrond is nodig om de landbouw te verduurzamen
- Meer biodiversiteit in het buitengebied is gewenst
- Water in het buitengebied moeten we langer vasthouden
- De landbouw kan een belangrijke bijdrage leveren aan de water- en groenopgaven.

Ook deze opvattingen van de andere fracties bieden wat ons betreft een mooie opstap om verder in gesprek te gaan.

Te bespreken onderwerpen

We willen graag met de andere fracties in gesprek over hun visie op het pachtbeleid; hoe zou het Bergeijkse pachtbeleid er in de toekomst uit kunnen zien? We hebben een aantal te bespreken onderwerpen op een rijtje gezet.

Inzaaien akkerranden

Wij denken dat alleen het inzaaien van akkerranden niet voldoende is om de biodiversiteit te doen verhogen. Het ziet er mooi en kleurrijk uit en doet daarmee zeker een bijdrage aan onze doelstelling een toeristische gemeente te zijn. In het beleid staat immers dat deze randen het liefst naast fietspaden aangelegd worden. Om de biodiversiteit te verhogen zouden we ook aan andere mogelijkheden moeten denken. Geen enkele akker- of weidevogel gaat bijvoorbeeld in een akkerrand langs een fietspad broeden. Er is geen nestgelegenheid en dekking. De randen kunnen wel ingezet worden als verbinding tussen twee waardevolle gebieden. De natuur is gebaat bij blokken en lijnen (waaronder akkerranden, maar ook bermen, sloten en zandpaden) ter verbinding. Met blokken, afgewisseld met lijnen, is in het verleden en elders al veel rendement gehaald, bijvoorbeeld met het Partridge project (patrijsakker, <https://www.vogelbescherming.nl/bescherming/wat-wij-doen/onze-boerenlandvogels/kerngebieden-en-projecten/partridge1>).

- Hoe kijken de andere fracties hier naar?

Puntensysteem in pachtbeleid

De vraag is hoe we onze agrariërs kunnen aanmoedigen de overstap te maken naar een andere manier van landbouw. Mogelijk kunnen we binnen ons pachtbeleid duurzaamheidsvoorwaarden opnemen die gepaard gaan met voorrang op de mogelijkheid tot pachten. Denk hierbij aan een puntensysteem: hoe meer punten, hoe meer voorrang bij uitgifte van pachtgronden. Het gaat dan bijvoorbeeld om het werken volgens principes van natuurinclusieve landbouw, maatregelen als het aanleggen van landschapselementen als houtwallen, of een keverbank en het zaaien van rustgewassen die de bodemkwaliteit versterken. Maar ook kan gedacht worden aan strokenteelt, het inzaaien van kruidenrijke grasmengsels (soortenrijke weilanden doen in opbrengst amper onder en leveren voer met vitaminen en mineralen en zijn goed voor weidevogels en insecten) of het toepassen van ecologisch maaibeheer. Ook kan gedacht worden aan maatregelen als het stoppen met kerende grondbewerking of scheuren van grasland, het stoppen met teelt die intensieve beregening of bestrijdingsmiddelen nodig heeft.

- Hoe kijken de andere fracties hier naar?

Extra korting op pachtprijs

Zoals we hebben kunnen lezen mag op éénjarige pachtgronden al geen glyfosaat meer gebruikt worden. En ook bij de geliberaliseerde 6-jaarse pachtcontracten mag, vanaf vernieuwing van het pachtcontract geen glyfosaat meer toegepast worden. Voor de langdurige pachtcontracten hebben we geen juridische mogelijkheden om glyfosaat te verbieden, zo geeft het college aan. Nu is het grootste deel van de pachtgronden in de reguliere, langdurige pacht. Van de 982 hectare die de gemeente Bergeijk kan verpachten, worden er 693 hectare regulier (langlopend) verpacht, 69 hectare geliberaliseerd voor periode van 6 jaar en 220 hectare wordt per jaar verpacht (cijfers 2018).

Daarmee wordt 70% van de pachtgronden langdurig verpacht en zou voor nog lange tijd het gebruik van glyfosaat toegestaan zijn.

Om agrariërs aan te moedigen af te zien van het gebruik van glyfosaat, zou niet alleen voorlichting nodig zijn over andere manieren van landbouw, maar ook een financiële compensatie. Het zou kunnen gaan om bijvoorbeeld maatregelen als het op mechanische wijze onderwerken van vanggewas in de bodem, zonder deze planten vooraf dood te spuiten. Dat zou een manier zijn om het gebruik van glyfosaat terug te dringen, waardoor het bodemleven minder wordt geschaad. Agrariërs die dergelijke maatregelen nemen zouden dus korting op de pachtprijs kunnen krijgen.

- Hoe kijken de andere fracties hier naar?